

Barcsay Firka

Barcsay 120

2021. január

Email: barcsayfirka@gmail.com

A tartalomból:

Síkidomok - kreatív írás	3-4
Barcsay Európában	5
Barcsay nyaralója—Zenta u.	6
Riport Gulyás Melinda tanító nénivel	7-8
MTi fotók Barcsayról	9-10
Anekdoták Barcsayról	11-12
A mozaikokról	13-14
Barcsay műhelyében	15-16
Barcsay nap nálunk	17-19

A tavalyi évben volt iskolánk névadója születésének 120. évfordulója.

Mi most ünnepeltünk, a járvány miatt zárt kapuk mögött.

Így igyekeztünk tágítani az időt és a teret:
összegyűjteni minden fontosat a művésztől, képzeletben bejárni műhelyét, utazni festményei világába.

Végül összefoglaltuk, hogy milyen volt számunkra ez a szokatlanul csöndes Barcsay-nap.

Testformák 1.

Síkidomok Barcsay Jenő képein

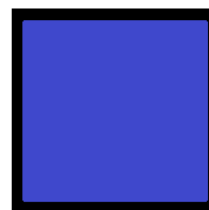
Itt van egy négyzet, sötét veszi körül.

Alagút, supermario pálya, mondják,

Mire a szemében könny ül,

Falfehér az arca, viszket az orra,

A gyerekek úgy tekintenek rá, mint kiürült sütidobozra.

Hegedüs-Pékó Ági 7.d

Fekete kör ül egy kereszt fölött és nézelődik.

Unatkozik. Néhányan labdának nézik meg ablaknak. Csak pár ember, és ő majd elgurul ettől.

Nem téglának keresztelték! Vagy mégis? Nem, ő egy fekete kör és marad ablak, labda, kerék.

Egyszer felrakták egy Mercedes OMG 500-ra, és azóta nem megy sehova.

Vaszkó György 4.e

Rajzoltam egy téglalapot. Szerintem boldog, mert sárga és nincs semmi gondja.

Sokak szerint láda, melybe fát pakoltak. Mások szerint szántó föld, melyen

búza érett. Szomorú azért lett, mert egy lakat rajta termett.

Dohajov Dániel 5.d

Egy téglalap kelt ki az ágyból, vidám, szeretne megmutatkozni a világnak, ezért narancsra festette magát. Valaki telefonnak, más szivacsnak, falnak, az iskolások tolltartónak, mások bőröndnek gondolják, melybe ruhát lehet pakolni. Bejárta az egész világot: a nappalitól kezdve a konyháig, és a végén ezt kiáltja: Ez aztán a nagy utazás!

Szöllősy Réka 5.d

Egy kék négyzet búsul fenn a falon, és az esőtől kirázza a hideg. De nem tehet mást, mint megszokni önmagát. Ha havat érez, nem tehet mást, hű társaihoz bújik, a barna téglalapokhoz, és a kék négyzet már boldog négyzet.

Somogyi Botond 4.d

Egy nagy barna, vagyis most már lila téglalap

Egy téglalap állt az erdő szélén.
Szép barna, csiszolt fadarabnak nézték
Az egyik ember vakarónak látta, s megvakarta vele a hátát.
Két kisgyerek rohan oda, mert kardnak gondolták, s egymást kezdték vele ütögetni.
Valaki úgy döntött, hazaviszi, így is tett.
Ennek a Valakinek a testvére vékony festővászonnak nézte, és befestette lilára.
Két nap múlva a nagy, barna, csiszolt fadarab, vakaró, kard és lila téglalap magányosan üldögélt egy kuka mellett, s egy másik festőre várt.

Varga Szilvia 7.e

Barcsay Európában

1900	Katonán született, Erdélyben.	Katona
1919- 1922	Tanulmányok Budapesten a Magyar Képzőművészeti Főiskolán.	Budapest
1926	Alkotás Hódmezővásárhelyen.	Hódmezővásárhely
1926	Egyéves ösztöndíjjal Párizsba ment.	Párizs
1927	Irány Firenze!	Firenze
1929	Ekkor fordul meg először Szentendrén, ahova később vissza-visszatért, majd itt telepedett le.	Szentendre
1929- 1930	Ismét Párizsban tartózkodott.	Párizs
1931- 1945	Fővárosi Iparostanonc Iskolában tanít.	Budapest
1945-től	A Magyar Képzőművészeti Főiskolán professzor.	Budapest

Vaszkó György

Megnéztük, hol élt Szentendrén a művész

A Zenta utca 5. szám alatt állt Barcsay Jenő nyaralója. Terméskőből voltak a falai. Ma már csak a műterme látható. Az új épületben a rokonai élnek Kónya Márta és Kónya Ferenc. /Márta néni Barcsay Erzsébetnek, a művész húgának a lánya, ők a jogörökösök/

Mivel nem látogathattuk meg a helyszínt, meghívtuk a szerkesztőségbe

Kónya Balázs 8.d osztályos tanulót, hogy meséljen nekünk a műteremről.

Balázs emlékeiben leginkább a festőállvány, egy kicsi sámli és a fali kakukkos óra maradt meg. Elmesélte, hogy a műteremben minden eredeti állapotában van, ahogy az idős művész hagyta. Emlékezett még egy vendégkönyvre, melybe a műteremben megforduló neves vendégek írtak kedves szavakat.

Vaskó György 4.e

Riport Gulyás Melinda nénivel

Alsóban Melinda néni sokat mesélt nekünk Barcsay Jenőről. Ezért meghívtuk őt idén az újságíró szakkörre. Melinda néni újra felidézte régi emlékeit.

Miként ismerkedett meg a művésszel?

Apukám a Ferenczy Múzeumban dolgozott, ahol a művészek kiállításainak rendezésében segített. Gyakran fuvarozta Barcsay mestert, mivel nem tudott vezetni. Kicsiként sokat találkoztam vele.

Milyen ember volt?

Jó humorú, de komoly embernek ismertem meg, akinél mindig ott **volt** a fehér kalapja a fekete keretes szemüvege, a sétabotja és a táskája.

Mit jelentett neki a kalap és a sétabot?

Sehova nem ment a kalapja nélkül. Esztergomban egyszer elveszítette, a Csülök csárdában ottmaradt. Édesapám visszament egy-két nappal később és meglett a kalap, a tulajdonos úgy gondolta, hogy fontos lehet tulajdonosa számára. Jól sejtette, Jenő bácsinak nagy örömet okozott, hogy meglett a kalapja.

A sétabotja Lyka Károly ajándéka volt. Egyszer – mikor indult pesti lakásába - felakasztotta a kapuja tetejére, amit sűrű fagyal futott be, és ott felejtette. Több napig ideges volt, mert nem tudta hol van. Amikor visszatért szentendrei műtermébe, meglátta hogy a bot a kapun lóg. Gyerekes örömmel vette kezébe a számára oly kedves tárgyat.

Humora miként mutatkozott meg?

Pesten az Újságírók Székházában szeretett ebédelni. A bográcsgulyást itt csészében tálalták, ami nem tetszett a Mesternek, hiszen ehhez az ételhez nem illett ez a tálalás. Reklamált mindig a pincérnél, de azt a választ kapta, hogy az étlapon ez áll: „Bográcsgulyás csészében”. Jenő bácsi mondta, hogy szívesen hoz egy kis asztali bográcsot vagy esetleg ők vásárolhatnának.

Szentendrén a Görög Kancsóban ebédelt. Egyszer meghívta magával Miskolczi Mihály bácsit is, aki szerény anyagi körülmények között élt és Barcsay Jenő szerzett neki munkát. Halászlét rendeltek. Miskolczi Mihály nem tudta, hogyan kell egy étteremben étkezni, folyton lecsöpögtette a terítőt a piros lével a szálkákat pedig a fehér abroszra tette. A pincérek forgatták idegesen a szemüket, majd kicserélték a terítőt. A Mester pedig a terítőcsere után komolyan biztatta vendégét:

Egyen még egy adagot!

A vendég pedig nem utasította el a kínálást a pincérek bosszúságára.

Maga is gyakran vált viccelődés tárgyává. Tudták róla, hogy személygépkocsiban fél utazni, szinte csak édesapám mellett érezte magát biztonságban. Egyszer a Művésztelepről sétált a Bogdányi úton, amikor Czóbel Béla festőművész megállt mellette kocsijával, és kérdezte elvigye-e. Barcsay Jenő nem akarta elutasítani, beült mellé, majd Czóbel így szólt:

„- Te Jenő, itt annyi pedál van a lábamnál, hogy azt sem tudom, melyikkel mit kell csinálni. – „

Barcsay mester néhány méter megtétele után udvariasan megköszönte a fuvart”- Te Béla, köszönöm, én pont idáig akartam jönni!-, majd kiszállt és gyalogosan folytatta az útját.

Melinda néni és családja könyvet, szitanyomatokat, képeket őriz a Mestertől, melyeket édesapja Barcsay Jenőtől kapott barátsága jeléül.

lejegyezte: Hegedüs-Pékó Ágnes és Pethő Péter 7.d

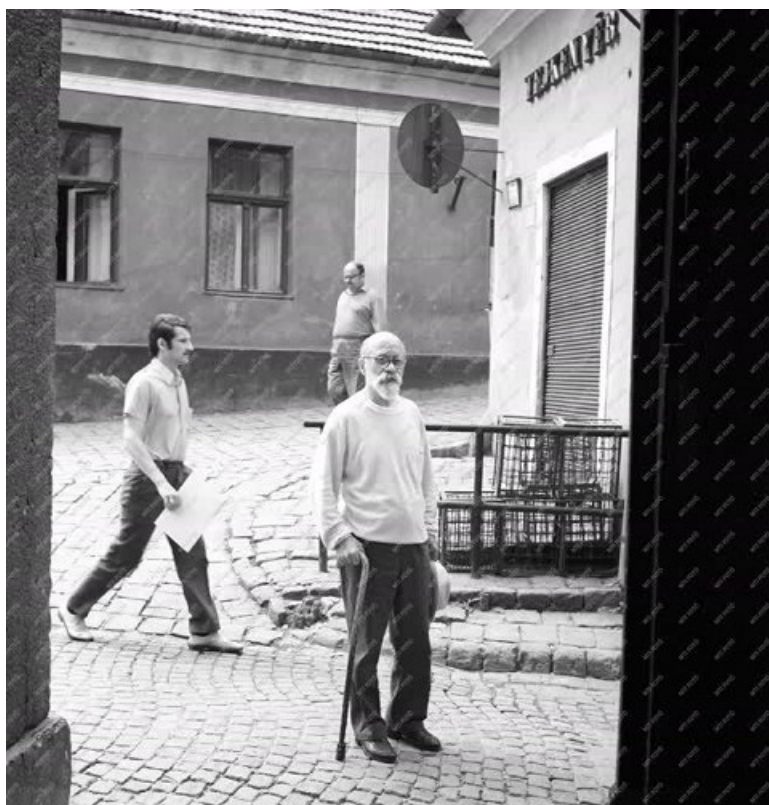

Szentendre, 1972. július 21. Barcsay Jenő (1900-1988) Kossuth-díjas festőművész szentendrei házának műtermében a Kapuk kékben című festményén dolgozik. 1929-től haláláig rendszeresen Szentendrén töltötte a nyári hónapokat. A nagyméretű kép jobbra az 1969-ben festett Képarchitektúra című olajfestménye. MTI Fotó: Molnár Edit

Barcsay Szentendrén

MTI fotó, Molnár Edit

Anekdoták Barcsay Jenőről

forrás: infovilág, 2011.

Einspach Gábor művészettörténész és Konok Tamás festőművész mindenképp előtt anekdotákkal idézték meg Barcsay alakját. A jellegzetes szakállat például, amivel egyik kedvenc növendéke, Almásy Aladár úgy viccelt, hogy megkérdezte mesterét, hogy éjjel a paplan alá, vagy fölé helyezi-e? A mester úgy tett, mint aki elereszti füle mellett a kérdést, aztán másnap kialvatlan, vörös szemekkel kereste tanítványát: „Aladár, mi tett velem! Egy percet sem aludtam, mert nem tudtam rájönni a probléma helyes megoldására.” Almásy azal talált telibe, hogy Barcsay művészetének geometrikus szigora, filozofikus formatömörítése és hallatlan perfekcionizmusa lényegében kisugárzott az egész életére. Nála szabott kerete volt mindennek. Maga teremtette világában rend honolt, és ez a tiszta geometria nemcsak képben, vásznon, de világképben, a maga teremtette környezetben, akár az emlegetett szakállon is parancsoló erővel metszette le a fölösleges szálakat. Ez a rend, ez a szigorúság a belsőjét is áthatotta.

Képet adott el ugyan, de nem mindenkinek. Ha úgy ítélte, hogy a kollekció, legyen bár nivós, nem fogadja be az ő műveit, akkor nem vált meg a műtől. Ellenben, ha a meg volt elégedve képei helyével, elrendezésével, akkor még az ártartozás egy részét is hajlandó volt elengedni.

A modern művészetet elutasítók között vannak, akik hajlamosak azzal vádolni a más látásmóddal alkotó művészeket, hogy azért festenek foltokat, leegyszerűsített vonalakat, mert „nem tudnak” realista módon alkotni. Picassótól kezdve számos művész bizonyította már ennek ellenkezőjét, így Barcsay is, akinek világhírűvé lett művészeti anatómiakötete is bizonyítja, mennyire birtokában volt annak a rajztudásnak, amellyel akár ilyen természetű képeket is festhetett volna. Csakhogy a festő nem amatőr fotós, és az, hogy mit és hogyan szűr át a valóságból önmagán, az őt és műveit is jellemzi.

Amikor az '50-es évek elején építeni kezdték a budapesti metró, kiírtak egy pályázatot a majdani állomásokon elhelyezendő képekre. Barcsay is kapott egy pályázati falfelületet. Az ő képén egy csoportban evezős figurák álltak, akik a lapátjaikat bizonyos ritmusban tartották a kezükben. A bíráló szakmai zsűri véleménye alapján behívták a mestert az illetékes minisztériumba azzal, hogy a képet természetesen elfogadták, de kérik, hogy az evezősök jobb oldalán, a fejük fölött látható, ezoterikus, misztikus hatású Napkorongot szíveskedjék lefesteni onnan! Barcsay teljesen kiborult, és elkezdte magyarázni, hogy ennek a rendnek az ellenpontjában áll a Nap, és Mondrian művészetét emlegette, ami persze semmit sem mondott a hivatalnokoknak. De a kilátásba helyezett 800 ezer forint ellenére sem volt hajlandó megváltoztatni a képét, amely végül máshová került.

A mozaikokról

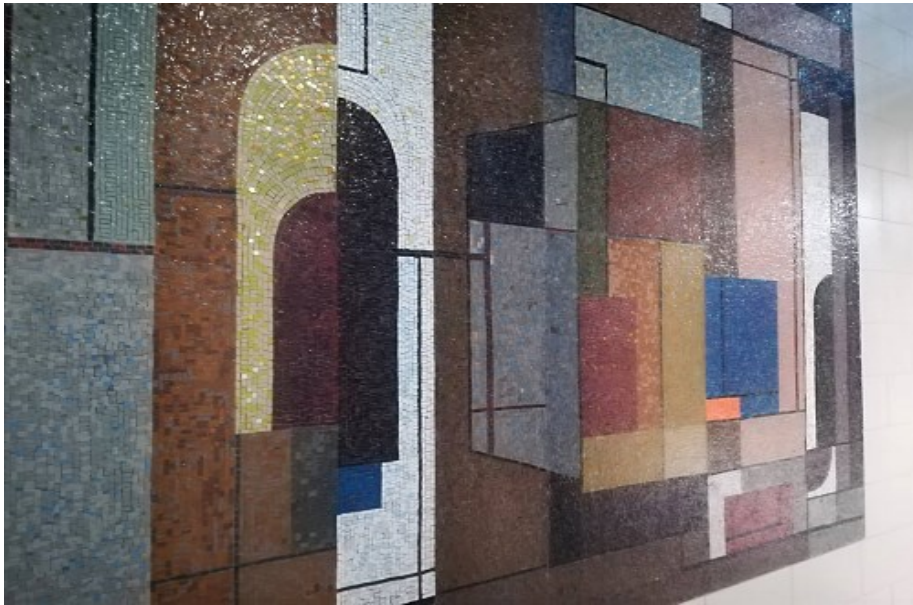
Barcsay Jenő legkedvesebb mozaikmunkája 1969 és 1975 között a szentendrei kultúrház és könyvtár fogadótermébe készült, amelyen az alakokat körbefogó háttér gazdag aranyszín-használata az ikonok képi világával folytat párbeszédet. A művész ezzel a vizuális megjelenítéssel is a Dunaparti város szerb-ortodox művészeti hagyományait éllette tovább, világi közösségi térben.

Legutolsó mozaikmunkája az Újpesti Gyógyfürdőbe készült 1974 és 1976 között. Mivel a főváros IV. kerületének gyógyfürdőépületét 2007-ben bezárták, szükségessé vált az egyedi védettséget élvező műalkotás máshol, az eredeti hely szelleméhez közelálló módon, történő bemutatása.

A Barcsay-alkotás 2018-ban vált újra a nagyközönség számára is láthatóvá. A mű szellemiségéhez közel, a szakszerű áttelepítés után, jelenleg a Csillaghegyi Árpád Forrásfürdő épületében tekinthető meg. A „Barcsay-életmű egyik koronájának” is tekinthető, két nagy falfelületet betöltő, mozaikegyüttes újpesti bontását és csillaghegyi újraépítését a Filó Mihály vezette restaurátorcsapat végezte.

Forrás: pestbuda.hu

Dohajov Dániel 5.d

Mit látunk mi a képeken?

Szentendrei dombok 1934

A kép háttérében feltűnik több domb, melyek hatalmas bálnára emlékeztetnek. Ők uralják a tájat. A vonalak a suhanást jelképezik. Általuk van mozgás a képben. Egyetlen egy épület figyelhető meg, melynek mintha füstölne a kéménye. A színek az őszebe készülődő tájat mutatják.

Somogyi Botond 4.

Erről a képről egy ágy jut eszembe, amiben egy város fekszik el. A párnára mennek az utak és a paplanon fekszenek a házak. Szívesen feküdnék az ágyra! A sárga színű paplan vidám hangulatot kelt. A párna is ugyanilyen, bár a rajta futó fekete vonalak az éjszakát jelképezik, a sárgák a nappalt.

Az egész kép azt sugallja, hogy a nappal után most következik az éjszaka. És ez azt súgja, hogy aludni térek!

Vaszkó György 4.e

A képen egy kohászati üzem látható. Az előtérben két munkás látható, kik a szünetüket töltik. Mögöttük a kohó rácsa, mely mögött éppen lobog a tűz. Az embereket egy elfordított L alakú ablak világítja meg. Az alsó ablakból nézik a munkásokat, hogy megfelelő teljesítményt nyújtanak-e.

Szöllősy Réka 5.d

Monumentális kép (1982)

Csendesen nézelődtem a Mester műhelyében. Megengedte, hogy megtekintsem a képeit.” Erre emlékszem, ez a Munkáslány, ez meg a Beszélgetők” — gondoltam. Utoljára 1981-ben jártam itt. Így elmélkedtem, amikor megakadt a szemem egy festményen. „Úgy néz ki, mint egy bányajárat. A vörösesbarna rész a föld. A fehér téglalap háromszög véggel és négyszöggel egy lámpa, az aranysárga megvilágított terület pedig a járat”- motyogtam. Megfordítottam a fejem, így fejjel lefelé láttam a képet. „Így meg egy világító, sötétben előre mutató kéz nagyon hosszú ujjakkal.” Megkerestem a címet és a dátumot, mivel a kép nem volt ismerős.

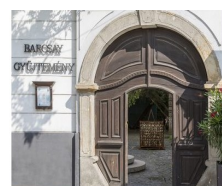
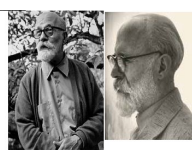
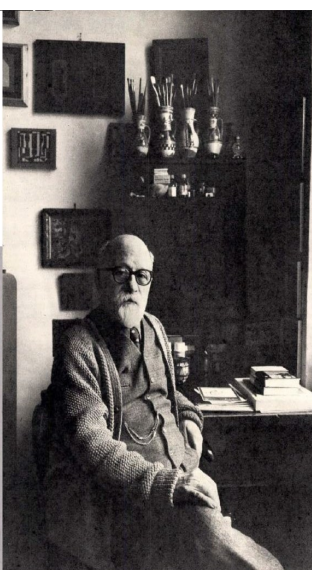
Monumentális kép 1982

Miért lett az iskolánk neve Barcsay Jenő Általános Iskola?

1992-ben megváltozott a neve az addig Felszabadulás Lakótelepi Iskolának nevezett sulinknak. Amikor a lakótelep nevet változtatott, az iskola is követte, és így esett, hogy Barcsay Jenő Kossuth-díjas szentendrei festőművészre esett a választás. A cél ezzel egy kulturális központ létrejötte volt, ami meg is valósult a Barcsay Iskola Galéria, azaz BIG megszületésével. Mindebben vezető szerepe volt Torbáné Ballagó Zsuzsanna igazgatónőnek és M.Göndör Éva tanítónőnek, aki 25 éven át szervezte a BIG-et.

Hegedüs-Pékó Ági 7.d

**BARCSAY
JENŐ**

Képek: Mendzsák István 7.d

Barcsay-napon történt

Ebben az évben minden osztály feladata ugyanaz volt vendégművészek hiányában: egy kilenc részből álló rajzot kellett elkészíteni, aminek egy-egy négyzetét felragasztották egy kocka alakú kartondobozra. Így szétszedhető és összerakható minden alkotás. Azaz megszületett a mesekocka.

A 4.e-ben

Mi három és két fős csapatokban dolgoztunk, egy nagy várat készítettünk. Olivérrel és Levivel festettem. A vár egyik oldalát és a manót rajzoltuk, festettük. A mesekockánk címe a Manóvár. A szivárvány minden színét felhasználtuk a témának megfelelően.

Vaszkó György 4.e

A 7.e-ben

A rajzunk három külön tervből készült el. Egy színes tányért, egy focistát és egy úrhajót, pontosabban repülő csészealjat ábrázol. A tányér lett a háttér, és a repülő csészealj felszippanntja a focistát. Mindenki válaszhatott, hogy a kép mely részének elkészítésében vesz részt. Lala a háttérrel festette, jómagam az úrhajót. Majd a folyamat vége felé mindenkinek besegítettem. Így készült el a mesekockánk.

Erdei Lajos, Varga Szilvia 7.e

A 7.d-ben

Egy korábbi rajz órán készítenünk kellett egy képet Hogyan jellemeznéd az osztályod? címmel. Persze mindenki „zombi apokalipszist” ábrázolt. Végül Cséki Adrienn rajzát szavaztuk meg a pénteki napra.

Adrienn terve alapján egy hatalmas szemet rajzoltunk, amiből kinyúlik egy kéz, és felette véres felirat: „HELP!” Az osztály egyrészének lelkiállapotát tükrözi egyesek szerint. Három-négy fős csoportokban dolgoztunk egy-egy négyzeten. Egy és fél óra alatt elkészült a mű, persze nem lett tökéletes.

Sajnos nem látható az aulában, pedig lelkesen készítettük a mesekockánkat.

Hegedüs-Pékó Ágnes 7.d

Az 5.d-ben

Az iskolánk főbejáratát festettük meg, bár nem hasonlít teljesen a kép rá. Ketten-hárman festették a négyzeteket. A többieknek lehetett játszani. Én személy szerint társasjátékoztam a barátaimmal. Még szünetre sem mentünk ki, úgy belemerültünk. Nagyon gyorsan eltelt a délelőtt.

Dohajov Dániel 5.d

Dankovits Fannival ketten külön projekten dolgoztunk. Ez azért történt, mert nagyon szép tervet készítettünk, de túl nehéz lett volna megvalósítani. Így Marcsi néni azt javasolta, hogy mi készítsünk egy külön posztert.

Az alkotásunk főszereplője két póniló: a sárgát Zizzynek hívják, a foltos csikót pedig Mazsolának. Pillangók szállnak a lovak felett a felhők felé, selymes zöld fű a patájuk alatt. Vidám zöld, sárga, barna, kék és rózsaszín színeket használtunk. Széles ecsetvonásokkal festettünk, a zöld fűvet szivacsos technikával készítettük el.

Jól sikerült a munkánk, az aulában ki is állították.

Jeneses Adél 5.d

A szerkesztőség tagjai:

Hegedüs-Pékó Ágnes, Mendzsák István, Pethő Péter 7.d

Erdei Lajos, Varga Szilvia 7.e

Dankovits Fanni, Dohajov Dániel, Jeneses Adél, Somogyi Hunor

Szöllősy Réka 5.d

Somogyi Botond 4. d

Vaszkó György 4.e

Testformák 2-3

